

MARCIN KLEINOWSKI

**SIŁA PAŃSTW
W UNII EUROPEJSKIEJ**

**Formalno-prawne wyznaczniki
siły państw w Radzie UE
i Radzie Europejskiej**

SPIS TREŚCI

WSTĘP	5
Rozdział I	
POJMOWANIE SIŁY PAŃSTW NA ARENIE MIĘDZYNARODOWEJ	11
Uwagi wstępne	11
1. Siła państw jako kategoria politologiczna	12
1.1. O pojęciu siły, potęgi i potencjału w stosunkach międzynarodowych	12
1.2. Próba definicji kategorii siły, potęgi oraz potencjału	19
1.3. Siła uczestnika stosunków międzynarodowych a inne formy realizacji woli	23
2. Określanie siły członków gremiów decyzyjnych w oparciu o indeksy matematyczne	26
2.1. Kontrowersje wokół miarodajności analiz opartych o indeksy matematyczne	27
2.2. Wybrane matematyczne indeksy wyznaczania siły	33
2.3. Modyfikacja sposobu obliczania indeksu Power of the Collectivity to Act	43
3. Wyznaczniki siły oraz potęgi państwa na arenie międzynarodowej	47
3.1. Czynniki budujące potęgę oraz siłę państwa	49
3.2. Typologie wyznaczników siły i potęgi państwa	52
3.3. Autorska koncepcja wyznaczników siły i potęgi państwa na arenie międzynarodowej	65
3.4. Wyznaczniki siły państw w procesie decyzyjnym w Radzie UE i Radzie Europejskiej	71
Uwagi końcowe	76
Rozdział II	
FORMALNO-PRAWNE WYZNACZNIKI KSZTAŁTUJE SIŁĘ PAŃSTW W RADZIE UE I RADZIE EUROPEJSKIEJ	77
Uwagi wstępne	77
1. Zakres głosowania większościowego w Radzie UE i Radzie Europejskiej a możliwość blokowania podjęcia decyzji	77
1.1. Zakres głosowania większościowego w Radzie UE i Radzie Europejskiej	77
1.2. Wpływ sposobu głosowania na efektywność procesu decyzyjnego w Radzie UE i Radzie Europejskiej	80

1.3. Znaczenie sposobu i zakresu głosowania większościowego dla kształtowania siły krajów członkowskich	85
2. Kształtowanie siły państw przez sposób ważenia głosów w Radzie	101
2.1. Waga głosów krajów członkowskich jako polityczne kryterium rozdziału siły	101
2.2. Wpływ mechanizmu ważenia głosów na siłę członków Rady UE	109
3. Formalne możliwości blokowania decyzji w Radzie UE	130
Uwagi końcowe	138
Rozdział III	
WPŁYW SYSTEMU PODEJMOWANIA DECYZJI NA ROZDZIAŁ SIŁY GŁOSU POMIĘDZY KRAJAMI CZŁONKOWSKIMI UNII EUROPEJSKIEJ	
Uwagi wstępne	139
1. Kształtowanie siły państw przez system nicejski	139
2. Sposób budowania siły głosów krajów członkowskich przez system podwójnej większości	163
3. Przepływ siły głosów w wyniku zmiany systemu nicejskiego na system podwójnej większości	181
Uwagi końcowe	186
ZAKOŃCZENIE	187
SPIS TABEL I WYKRESÓW	191
ANEKS	195
BIBLIOGRAFIA	201

WSTĘP

Powstanie Wspólnot Europejskich w latach pięćdziesiątych XX wieku, a następnie stworzenie politycznej nadbudowy w postaci Unii Europejskiej, było wydarzeniem bezprecedensowym w historii starego kontynentu. Państwa narodowe, na zasadzie dobrowolności, przekazały część swoich suwerennych uprawnień na poziom ponadnarodowy. W wyniku procesu integracji europejskiej powstał nowy system polityczny¹, różniący się od dotychczas występujących przede wszystkim brakiem legitymacji do używania fizycznego przymusu. Posiadał on specyficzny, hybrydowy charakter (gdyż osobowość prawna została przyznana Unii Europejskiej dopiero w Traktacie z Lizbony), łącząc cechy organizacji międzyrządowej i organizacji ponadnarodowej².

Unia, jako system, posiada rozbudowany zespół instytucji, wyposażonych w kompetencje prawodawcze, wykonawcze i sędziowskie, jak również sformalizowany proces podejmowania decyzji. Wraz z postępującym procesem poszerzania oraz pogłębiania procesu integracji europejskiej, wzrasta znaczenie decyzji podejmowanych na forum Unii Europejskiej dla realizacji interesów państw oraz dużych grup społecznych.

Przedmiotem monografii są formalne reguły przebiegu procesu podejmowania decyzji na forum Rady Unii Europejskiej (Rady UE) i Rady Europejskiej oraz ich wpływ na kształtowanie się siły państw członkowskich. Zapisane w traktatach formalne reguły procesu decyzyjnego mają wpływ na kształtowanie siły państw członkowskich. Zakreślają jednak tylko szerokie ramy, w których przebiega proces decyzyjny. Pełne ujęcie problemu wymaga

¹ Pod pojęciem system polityczny rozumiemy „wyodrębnioną analitycznie całość o złożonej strukturze, umiejscowioną w wielowymiarowym otoczeniu, z którego czerpie informacje i energię, przetwarza ją i oddziałuje na to środowisko również za pomocą informacji i energii. Z.J. Pietraś, *Decydowanie polityczne*, Warszawa–Kraków 1998, s. 51.

² Tenże, *Prawo wspólnotowe i integracja europejska*, Lublin 2005, s. 37-42.

więc uwzględnienia również pozaformalnych zasad decydowania. Ze względu na obszerność zagadnienia stanowią one przedmiot odrębnej publikacji.³

Rada UE, organ międzyrządowy, jest głównym ośrodkiem decyzyjnym Unii Europejskiej i wywiera bardzo duży wpływ na kształt tworzonego tam prawa. Za przedmiot rozważań wybrano jednocześnie Radę UE oraz Radę Europejską, ze względu na obecnie nierozzerwalny i bardzo ścisły związek tych dwóch instytucji. W sprawach o najpoważniejszym ciężarze gatunkowym oraz kwestiach najbardziej delikatnych politycznie, formalnie lub w praktyce ostateczne ustalenia podejmowane są przez Radę Europejską. W tym drugim przypadku decyzja Rady UE jedynie zatwierdza wcześniejsze polityczne porozumienie. Poza przedmiotem pracy znajduje się natomiast faza implementacji powziętych decyzji.

Wraz z przekazywaniem Wspólnotom, a następnie Unii Europejskiej, coraz szerszych kompetencji, wzrastało znaczenie decyzji tam podejmowanych. Szacuje się, że na przełomie XX i XXI wieku prawodawstwo europejskie reguluje ponad 80% spraw związanych z wymianą dóbr i usług oraz przepływem kapitału na wspólnym rynku. Ponadto w Radzie UE, a także w mniejszym zakresie w Radzie Europejskiej, istnieje możliwość przyjęcia decyzji kwalifikowaną większością głosów, a więc również wówczas, gdy swój sprzeciw zgłosi przynajmniej jeden kraj członkowski. Jednak w takiej sytuacji kontestujące państwa nadal pozostają związane przyjętym rozstrzygnięciem, dla którego nie wyraziły poparcia. Pozycja państw wewnątrz Unii Europejskiej jest więc coraz silniej determinowana możliwością wpływania na ostateczne wyniki procesu wspólnego podejmowania decyzji.

Celem pracy jest analiza najistotniejszych czynników formalno-prawnych wyznaczających siłę państw w Unii Europejskiej. Jego realizacja będzie wymagała znalezienia odpowiedzi na kilka pytań badawczych:

- Jak powinniśmy definiować siłę państwa jako kategorię politologiczną? Czym odróżnia się ona od kategorii pokrewnych- zwłaszcza potęgi i potencjału?
- Czy analiza siły państw, dokonana w oparciu o indeksy matematyczne, jest miarodajna?

³ M. Kleinowski, *Siła państw w Unii Europejskiej. Pozaformalne wyznaczniki siły państw w Radzie UE i Radzie Europejskiej*, Toruń 2013.

- Czy pomiar efektywności podejmowania decyzji w Radzie UE, dokonywany za pomocą Power of a Colectivity to Act Index, w sposób adekwatny oddaje efektywność procesu decyzyjnego?
- Jakie są najważniejsze wyznaczniki siły państw w Radzie Unii Europejskiej i Radzie Europejskiej?
- Jak zmiana zakresu decyzji podejmowanych kwalifikowaną większością głosów wpływa na siłę państw w Radzie?
- Jak kształt systemu ważenia głosów oddziałuje na formalną siłę głosu państwa w procesie decyzyjnym?
- W jaki sposób kształtuje się siła głosu państw członkowskich w Radzie UE w zależności od przyjętego systemu ważenia głosów?

Jednocześnie w monografii weryfikacji poddano hipotezy badawcze, zakładające że:

- Nie można utożsamiać wagi głosu członka Rady z posiadaną przez niego siłą w procesie decyzyjnym;
- Dla kształtowania się siły państwa nieistotna jest liczba głosów ważonych, posiadanych przez dane państwo, ale to jaką możliwość oddziaływania na wynik procesu decyzyjnego te głosy zapewniają;
- Analizy siły dokonane w oparciu o indeksy matematyczne są miarodajne, jednak odnoszą się wyłącznie do mechanizmu decyzyjnego, mierząc formalną siłę głosu, gdy decyzja podejmowana jest większością kwalifikowaną.

Wyznaczniki formalno-prawne zostały poddane badaniu przy pomocy dedukcji, której celem jest poszukiwanie potwierdzenia przyjętych założeń teoretycznych w istniejącej rzeczywistości politycznej. Rozpoczynając od tego co ogólne przechodzi do tego co szczegółowe. Powyższy zakres zastosowania podejścia dedukcyjnego powinien zniwelować problem normatywizmu analizy, gdyż badaniu zostaną poddane reguły formalne procedowania, w izolacji od „ludzkiego oblicza” ośrodka decyzyjnego.

Szeroko została wykorzystana w pracy metoda komparatystyczna, która posłużyła wskazaniu podobieństw oraz różnic pomiędzy analizowanymi rozwiązaniami instytucjonalnymi, w tym zwłaszcza sposobami ważenia głosów w Radzie UE.

Dokonano również analizy zawartości dokumentów źródłowych (metoda formalno-dogmatyczna), wśród których należy przede wszystkim wymienić akty prawa pierwotnego, prawo pochodne, a także deklaracje i porozumienia międzyinstytucjonalne je uzupełniające.

W zasadniczej części projekt oparty jest na własnych badaniach, analizie dokumentów źródłowych i literaturze zagranicznej. Jak dotąd w polskiej politologii nie powstała monografia poświęcona wyznacznikom siły państw w Unii Europejskiej. Autor poprzez prezentowaną pracę, jak również publikację poświęconą pozaformalnym wyznacznikom siły państw w Radzie UE oraz Radzie Europejskiej⁴, pragnie zapełnić istniejącą lukę w tym zakresie. Zdecydowanie bardziej bogata jest tu literatura zagraniczna niż krajowa, która nierzadko nawiązuje do tematyki pracy. Można tu wymienić choćby kilka cennych publikacji badaczy zagranicznych. W szczególności należy wskazać prace anglojęzyczne (autorstwa S. Blumer i W. Wessels⁵, D. Beach⁶, K. Middlemas⁷, N. Nugent⁸, F. Hayes-Renshaw oraz H. Wallace⁹, P. Sherrington¹⁰, J. Tallberga¹¹, M. Westlake'a¹² oraz pod redakcją D. Naurin, H. Wallace¹³, P.W. Meerts, F. Cede¹⁴, O. Elgström, Ch. Jönsson¹⁵).

⁴ Tamże.

⁵ S. Blumer, W. Wessels, *The European Council. Decision-Making in European Politics*, Basingstoke, Hampshire, Houndmills, London 1987.

⁶ D. Beach, *The Dynamics of European Integration. Why and when EU institutions matter*, Houndmills, Basingstoke, Hampshire 2005.

⁷ K. Middlemas, *Orchestrating Europe. The Informal Politisc of European Union 1973-1995*, Glasgow 1995.

⁸ N. Nugent, *The Government and Politics of the European Union*, Houndmills, Basingstoke, Hampshire 2006.

⁹ F. Hayes-Renshaw, H. Wallace, *The Council of Ministers*, London, New York 2006; F. Hayes-Renshaw, W. van Aken oraz H. Wallace, *When and Why the EU Council of Ministers Votes Explicitly*, „Journal of Common Market Studies”, 2006, vol. 44, nr 1.

¹⁰ P. Sherrington, *The Council of Ministers. Political Authority in the European Union*, London, New York 2000.

¹¹ J. Tallberg, *Leadership and Negotiation in the European Union*, New York 2006; Tenże, *Agenda-shaping powers of the EU Council Presidency*, „Journal of European Public Policy”, 2003, vol. 10, nr 1, s. 5; Tenże, *Bargaining Power in the European Council*, Swedish Institute for European Policy Studies Report, Stockholm 2007.

¹² M. Westlake, *The Council of the European Union*, London 1995.

¹³ *Unveiling the Council of the European Union: Games Governments Play in Brussels*, red. D. Naurin, H. Wallace, Houndmills, Basingstoke, Hampshire 2008.

¹⁴ *Negotiating European Union*, red. P.W. Meerts, F. Cede, Houndmills, Basingstoke, Hampshire 2004.

¹⁵ *European Unions Negotiations. Processes, Networks and Institutions*, red. O. Elgström, Ch. Jönsson, London, New York 2005.

W pracy wykorzystano matematyczne indeksy siły, jednak jedynie jako narzędzie badawcze służące określeniu formalnej siły głosu państw członkowskich w sytuacji, gdy decyzje podejmowane są kwalifikowaną większością głosów. Obliczeń w tym względzie dokonano przy pomocy programu POWERIND autorstwa Tadeusza Sozańskiego. Zaproponowano także modyfikację sposobu obliczania Power of a Collectivity to Act Index, który często bezkrytycznie określany jest miernikiem efektywności w procesie decyzyjnym w Radzie Unii Europejskiej. Wprowadzona do indeksu innowacja ma pozwolić uwzględnić fakt, że koalicje zawierane są dla osiągnięcia określonego celu, nie są zaś celem samym w sobie.

Poszukiwaniu odpowiedzi na postawione pytania badawcze oraz weryfikacji przyjętych hipotez została poświęcona struktura pracy. Składa się ona z trzech rozdziałów i zakończenia.

Celem pierwszego rozdziału jest przede wszystkim jednoznaczne zdefiniowanie kategorii siły oraz powiązanych z nią pojęć potęgi i potencjału, a także wskazanie wzajemnych relacji między nimi oraz podobieństw i różnic w stosunku do zbliżonych kategorii politologicznych. Wielość definicji siły i potęgi, ale nade wszystko ich nieostrość oraz różnorodność, a niekiedy nawet sprzeczność, wprowadza duże zamieszanie terminologiczne. Stąd też, konieczne było zdefiniowanie na nowo tych kategorii oraz wskazanie elementów, które odróżniają je od siebie, a także od innych podobnych kategorii.

W rozdziale tym dokonano również przeglądu proponowanych w literaturze przedmiotu klasyfikacji składników siły i potęgi państwa na arenie międzynarodowej, a następnie przedstawiono koncepcję autorską. Klasyczne spojrzenie na czynniki budujące siłę i potęgę państwa na arenie międzynarodowej, skupiające się wyłącznie na ich wymienieniu, jest dalece niewystarczające. Często nie spełnia bowiem wymogu kompletności, jednorodności i właściwego zakresu wymienianych czynników.

Podrozdział trzeci traktuje o możliwości stosowania matematycznych indeksów dla wyznaczania siły głosów podmiotów zasiadających w gremiach decyzyjnych, ograniczeniach tej metody badawczej oraz warunkach jakie muszą być spełnione, aby istniała możliwość jej zastosowania. Należy bowiem pamiętać, że matematyczne indeksy siły wskazują przede wszystkim na formalną siłę głosu jednego z podmiotu względem innych współdecydentów lub gremium decyzyjnego jako całości. Podejście to jest więc szczególnie przydatne, jeśli traktujemy formalną siłę głosu, jako jeden z zasobów decy-

dujących o ogólnej sile podmiotu, np.: państwa członkowskiego w Unii Europejskiej.

Rozdział drugi został poświęcony wybranym, formalno-prawnym wyznacznikom siły państw w Radzie UE oraz Radzie Europejskiej. Stanowią one kręgosłup systemu instytucjonalnego, wyznaczając szerokie ramy dla praktycznego przebiegu procesu decyzyjnego. Ustalając obowiązujące reguły gry, w znacznym stopniu wpływają na siłę podmiotów uczestniczących w tym procesie. Jednocześnie zasady formalne będą oddziaływać na kształtowanie się nieformalnych wyznaczników siły państw. Oczywiście procedowanie w Radzie UE oraz Radzie Europejskiej musi być zgodne z obowiązującym porządkiem prawnym. Ten zasadniczy fakt nie będzie stanowił przedmiotu rozważania monografii. W pierwszym podrozdziale omówiono, jakie znaczenie posiada zakres i sposób głosowania większościowego na możliwość wpływania przez kraje członkowskie na wynik procesu decyzyjnego. W dalszej części rozdziału przeanalizowano, w jaki sposób system głosowania większością kwalifikowaną w Radzie UE oddziałuje na formalną siłę głosu jej członków. Skupienie się wyłącznie na liczbie głosów posiadanych przez poszczególne państwa jest podejściem niewłaściwym, gdyż nie oddaje w sposób adekwatny nawet formalnej siły głosu krajów członkowskich wewnątrz Rady UE. Właściwe oszacowanie zakresu oddziaływania systemu ważenia głosów na siłę państw wymaga uwzględnienia nie tylko przyznanej mu wagi, ale również poziomu progu decyzyjnego, sposobu określenia mniejszości blokującej, rozkładu głosów wśród pozostałych członków Rady oraz występowania lub braku stałych koalicji.

Ostatni rozdział został poświęcony porównaniu nicejskiego systemu ważenia głosów z systemem podwójnej większości oraz ukazaniu przepływu formalnej siły głosu pomiędzy członkami Rady, jaki dokona się w wyniku pełnego wejścia w życie postanowień Traktatu Lizbońskiego.

Mam nadzieję, że praca przyczyni się do lepszego poznania instrumentarium, którym dysponują państwa członkowskie, aby efektywnie wpływać na wynik procesu decyzyjnego w Unii Europejskiej, jak również pozwoli lepiej zrozumieć jego złożony charakter. Przedstawiane w niniejszej książce zagadnienia, są zgodne ze stanem prawnym obowiązującym na dzień 1 stycznia 2012 roku.

BIBLIOGRAFIA

ŹRÓDŁA

1. Publikowane

- Act Concerning the Conditions of Accession and the Adjustments to the Treaties*, „Official Journal of the European Communities” L 73, 27.03. 1972
- Act concerning the conditions of accession of the Kingdom of Norway, the Republic of Austria, the Republic of Finland and the Kingdom of Sweden and the adjustments to the Treaties on which the European Union is founded*, art. 152, „Official Journal of the European Communities” C 241, 29.08. 1994
- Act Concerning the Conditions of Accession of the Kingdom of Spain and the Portuguese Republic and the Adjustments of the Treaties*, „Official Journal of the European Communities” L 302, 15.11.1985
- Act Concerning the Conditions of Accession to the Community of Greece*, „Official Journal of the European Communities”, L 291, 19.11.1979
- Akt dotyczący warunków przystąpienia Republiki Bułgarii i Rumunii oraz dostosowań w Traktatach stanowiących podstawę Unii Europejskiej*, „Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej” L 157/216, 21.06.2005
- Akty dotyczące przystąpienia do Unii Europejskiej Republiki Czeskiej, Republiki Estońskiej, Republiki Cypryjskiej, Republiki Łotewskiej, Republiki Litewskiej, Republiki Węgierskiej, Republiki Malty, Rzeczypospolitej Polskiej, Republiki Słowenii i Republiki Słowackiej*, „Official Journal of the European Communities”, L 236 oraz C 227, 23.09.2003
- Brandta W., Przemówienie do Organisation Française du Mouvement Européen, Paryż 19.11.1974, Europa-Archiv, 1975
- Communiqué from Meeting of the Heads of Government of the Community*, Paris 9–10. 12.1974
- Council Decision of 1 January 1995 amending the Council Decision of 29 March 1994 concerning the taking of decisions by qualified majority by the Council*, „Official Journal of the European Communities”, C 1, 1.01.1995
- Council Decision of 29 March 1994 concerning the taking of Decision by qualified majority by the Council*, „Official Journal of the European Communities”, C 105, 13.04.1994
- Council Decision of 22 March 2004 adopting the Council's Rules of Procedure*, „Official Journal of the European Union”, L 106, 15.04.2004

- Council Decision of 6 December 2006 adopting the Council's Rules of Procedure*, „Official Journal of the European Union”, L 304, 10.12.1993
- Council's Rules of Procedure, Council Decision of 6 December 1993 adopting Council's Rules of Procedure*, „Official Journal of the European Communities”, L 304, 10.12.1993
- Decyzja Rady Europejskiej z dnia 1 grudnia 2009 r. w sprawie przyjęcia regulaminu wewnętrznego*, „Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej”, L 315, 2.12.2009
- Decyzja Rady Europejskiej z dnia 1 grudnia 2009 r. w sprawie sprawowania prezydencji Rady*, „Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej”, L 315, 2.12.2009
- Decyzja Rady z dnia 1 stycznia 2007 r. w sprawie porządku sprawowania Prezydencji w Radzie*, „Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej”, L1, 4.01.2009
- Decyzja Rady z dnia 1 grudnia 2009 r. dotycząca przyjęcia regulaminu wewnętrznego Rady*, „Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej”, L 325, 11.12.2009
- Deklaracja na temat przyszłości Unii Europejskiej*, „Biuletyn Unii Europejskiej”, 2001, nr 12
- Dokumenty dotyczące przystąpienia do Wspólnot Europejskich Królestwa Danii, Irlandii, oraz Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej*, „Official Journal of the European Communities”, L 73, 27.03.1972.
- Dokumenty dotyczące przystąpienia Królestwa Hiszpanii i Republiki Portugalii do Wspólnot Europejskich*, „Official Journal of the European Communities”, L 302, 15.11.1985
- Dokumenty dotyczące przystąpienia Republiki Austrii, Republiki Finlandii i Królestwa Szwecji do Unii Europejskiej*, „Official Journal of the European Communities”, C 241, 29.08.1994
- Dokumenty dotyczące przystąpienia Republiki Bułgarii i Rumunii do Unii Europejskiej*, „Dziennik urzędowy Unii Europejskiej”, L 157, 21.06.2005
- Dokumenty dotyczące przystąpienia Republiki Greckiej do wspólnot europejskich*, „Official Journal of the European Communities”, L 291, 19.11.1979
- Jednolity Akt Europejski*, „Official Journal of the European Communities”, L 169, 29.06.1987
- Protocol on the Enlargement of The European Union*, „Official Journal of the European Union” C 80, 10.03.2001
- Report by the Foreign Ministers of the Member States on the Problems of Political Unification*, Luxembourg 1970
- Rocznik Statystyki Międzynarodowej*, GUS, Warszawa 2003
- Rules of Procedure adopted by the Council on 24 July 1979 on the basis of Article 5 of the Treaty of 8 April 1965 establishing a single Council and a single Commission of the European Communities*, „Official Journal of European Communities”, L 268, 25.10.1979
- Rules of procedure of the Council of 22 March 2004*, „Official Journal of the European Union”, L 106, 15.04.2004
- Schäuble W., Lamers K., *Reflections on European Foreign Policy*, Bonn, wrzesień 1994
[w:] *Building European Union: A Documentary History and Analysis*, red. Salmon T.C., Nicoll W., Manchester 1997

- The Treaty of Lisbon: An Impact Assessment*, House of Lords, European Union Committee, 10th Report of Session 2007–08, Volume I
- Traktaty Europejskie*, Mik C., Wojtaszek-Mik E., Zakamycze 2000
- Traktat reformujący Unię Europejską. Mandat Konferencji Międzyrządowej – analiza prawno-polityczna. Wnioski dla Polski*, Materiały z konferencji ekspertów 11 lipca 2007 r., red. J. Barcz, Warszawa 2007
- Traktat ustanawiający jedną Radę i jedną Komisję Wspólnot Europejskich (Traktat Fuzyjny)* „Official Journal of the European Communities”, nr 152, 13.07.1967
- Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą*, Rzym 1957
- Traktat ustanawiający Konstytucję dla Europy*, „Dziennik urzędowy Unii Europejskiej”, C 310, 16.12. 2004
- Traktat z Lizbony; Traktat o Unii Europejskiej; Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej: (wersje skonsolidowane) wraz z załącznikami, protokołami, deklaracjami i tablicami ekwiwalencyjnymi*, wprowadzenie i opracowanie Barcz J., Warszawa 2009
- Traktat z Lizbony zmieniający zmieniającego Traktat o Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, podpisany w Lizbonie dnia 13 grudnia 2007*, „Dziennik urzędowy Unii Europejskiej”, C 306, 17.12.2007
- Traktat z Nicei*, „Official Journal of the European Communities”, C 80, 10.03.2001
- Treaty of Amsterdam Amending the Treaty on European Union, The Treaties Establishing The European Communities And Related Acts*, „Official Journal of the European Communities”, C 340, 10.10.1997
- Treaty on European Union*, „Official Journal of the European Communities”, C 191, 07.02.1992
- Wersja skonsolidowana Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej*, „Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej”, C 83, 30.03.2010
- Wersja skonsolidowana Traktatu o Unii Europejskiej*, „Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej”, C 83, 30.03.2010
- Wersja skonsolidowana Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską*, „Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej”, C 321, 29.12.2006
- White Paper On the 1996 Intergovernmental Conference, Vol. II, Summary of Positions of The Member States of The European Union With a View to the 1996 Intergovernmental Conference*, European Parliament, Intergovernmental Conference Task Force, 29.03.1996

2. Niepublikowane

A Constitutional Treaty for the EU. The British Approach to the European Union Intergovernmental Conference 2003, Presented to Parliament by the Secretary of State for Foreign and Commonwealth Affairs by Command of Her Majesty, Cm5934, wrzesień 2003

Dahrendorf R., *A Third Europe?*, Trzeci wykład Jeana Moneta, Florencja 26.11.1979

3. Inne dokumenty i materiały.

European Council, Draft IGC Mandate, SN 3116/2/07 REV 2, Brussels 19.06.2007

Rada Europejska, *Konkluzje Prezydencji przyjęte podczas spotkania Rady Europejskiej 21–22 czerwca 2007 r.*, CONCL 1177/1/07 REV 1, Bruksela 20.07.2007

Rada Europejska, *Mandat konferencji międzyrządowej – 2007, dokument Rady nr 11218/07*, Bruksela 26.06.2007

Rada Unii Europejskiej, *Protokół z 2670 posiedzenia Rady Unii Europejskiej (OCHRONA ŚRODOWISKA), które odbyło się w Luksemburgu dnia 24 czerwca 2005 roku*, 10529/05, Bruksela 26.07.2005

4. Internet

Andriukaitis V.P., Šivickas G., *Suggestion for amendment of Article: 17b*, <http://european-convention.eu.int/Docs/Treaty/pdf/417999/17terAndriukaitis%20EN.pdf>, (inf. z dnia 03.08.2008 r.)

Attalides M., *Suggestion for amendment of Article: 17b*, <http://european-convention.eu.int/Docs/Treaty/pdf/417999/17terAttalidesEN.doc.pdf>, (inf. z dnia 03.08.2008 r.)

Average population by sex and five-year age groups, Eurostat 2007, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/> (inf. z dnia 12.08.2008 r.)

Balázs P., Farnleitner H., Kalniete S., Kohout J., Korčok I., Martikonis R., Meri L., Rupel D., Tiilikainen, *Suggestion for amendment of Article: 17b*, <http://european-convention.eu.int/Docs/Treaty/pdf/417999/17terBalazs.pdf>, (inf. z dnia 03.08.2008 r.)

Barnier M., Vitorino A., O'Sullivan D., Ponzano P., *Suggestion for amendment of Article: 17b*, http://european-convention.eu.int/Docs/Treaty/pdf/417999/17terBarnier%20EN_FR.pdf, (inf. z dnia 03.08.2008 r.)

Bobay F., *Political economy of the Nice Treaty: Rebalancing the EU Council*, French-German Economic Forum, 9th meeting, 25–26 czerwiec 2001, www.esi2.us.es/mbilbao/notebook/bobay.pdf, (inf. z 26.03.2004)

Christophersen H., Schlüter P., Kristensen H.D., Petersen N.H., *Suggestion for amendment of Article: 17a and 17b*, <http://european-convention.eu.int/Docs/Treaty/pdf/417999/417999ChristophersenEN.pdf> (inf. z dnia 03.08.2008 r.)

Haenel H., Badinter R., *Proposition d'amendement à l'Article: 17 ter*, <http://european-convention.eu.int/Docs/Treaty/pdf/417999/17terHaenel.pdf>, (inf. z dnia 03.08.2008 r.)

Hain P., *Suggestion for amendment of Article: 17*, <http://european-convention.eu.int/Docs/Treaty/pdf/417999/17terHain.pdf>, (inf. z dnia 03.08.2008 r.)

Hjelm-Wallén L., Petersson S.O., *Suggestion for amendment of Article: 17b*, <http://european-convention.eu.int/Docs/Treaty/pdf/417999/17terHjelm-Wall%C3%A9n%20EN.pdf>, (inf. z dnia 03.08.2008 r.)

Hübner D., *Suggestion for amendment of Article: 17b*, <http://european-convention.eu.int/Docs/Treaty/pdf/417999/17terHubner%20EN.pdf>, (inf. z dnia 03.08.2008 r.)

Kelam T., Lang R., Reinsalu U., Tõnisson L., *Suggestion for amendment of Article: 17b*, <http://european-convention.eu.int/Docs/Treaty/pdf/417999/17terKelam%20EN.pdf>, (inf. z dnia 03.08.2008 r.)

- Kiljunen K., Vanhanen M., Korhonen R., Peltomäki A., *Suggestion for amendment of Article: 17b*, <http://european-convention.eu.int/Docs/Treaty/pdf/417999/17terKiljunen%20EN.pdf>, (inf. z dnia 03.08.2008 r.)
- Korčok I., Figel' J., Miga J., *Suggestion for amendment of Article: 17b*, <http://european-convention.eu.int/Docs/Treaty/pdf/417999/17terKorcok.pdf>, (inf. z dnia 03.08.2008 r.)
- Liepina L., Piks R., Karins A.K., Krasts G., *Suggestion for amendment of Article: 17b*, <http://european-convention.eu.int/Docs/Treaty/pdf/417999/17terLiepina%20EN.pdf>, (inf. z dnia 03.08.2008 r.)
- Memento de statistiques* [w:] *Office de statistiques des Communautés Europeennes, 1959*, www.ena.lu/mce.cfm, (inf. z dnia 12.01.2006)
- Ministerstwo Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej, *System równego wpływu. Polska propozycja definicji większości kwalifikowanej*, http://www1.ukie.gov.pl/WWW/traktat_new.nsf/0/E1167C9DFADE4175C12573160047B08C, (inf. z dnia 05.11.2007)
- Nota Prezydencji, IGC 2000: Weighting of votes in the Council*, CONFER 4745/00, <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/00/st04/04727en0.pdf>, (inf. z dnia 12.01.2006 r.)
- Nota Prezydium, Part I, Title IV (Institutions)- revised text*, CONV 770/03, <http://european-convention.eu.int/docs/Treaty/cv00770.en03.pdf>, (inf. z dnia 03.08.2008 r.)
- Lopes E., Antunes M.L., *Suggestion for amendment of Article: 17b*, <http://european-convention.eu.int/Docs/Treaty/pdf/417999/17terLopes%20EN.pdf>, (inf. z dnia 03.08.2008 r.)
- Oleksy J., *Suggestion for amendment of Article: 17b*, <http://european-convention.eu.int/Docs/Treaty/pdf/417999/17ter-Oleksy-1%20EN.pdf>, (inf. z dnia 03.08.2008 r.)
- Palacio A., *Proposition d'amendement à l'Article: 17*, <http://european-convention.eu.int/Docs/Treaty/pdf/417999/17terPalacio%20FR.pdf>, (inf. z dnia 03.08.2008 r.)
- Papandreou G., Katiforis G., *Suggestion for amendment of Article: 17b*, <http://european-convention.eu.int/Docs/Treaty/pdf/417999/17terPapandreou%20EN.pdf>, (inf. z dnia 03.08.2008 r.)
- Population by sex and citizenship 2004*, Eurostat 2007, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>, (inf. z dnia 12.08.2008 r.)
- Population by sex and citizenship 2005*, Eurostat 2007, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>, (inf. z dnia 12.08.2008 r.)
- Raport Komisji ad hoc do spraw instytucjonalnych dla Rady Europejskiej*, Bruksela 29–30.03.1985, www.ena.lu/mce.cfm (inf. z dnia 12.01.2006)
- Roche D., Carey P., McDonagh B., *Suggestion for amendment of Article: 17b*, <http://european-convention.eu.int/Docs/Treaty/pdf/417999/17terRoche%20EN.pdf>, (inf. z dnia 03.08.2008 r.)
- Sarkozy chce opóźnić wejście w życie nowego systemu głosowania?*, PAP 18.06.2007, <http://wiadomosci.gazeta.pl/Wiadomosci/1,80708,4234210.html>, (inf. z dnia 20.06.2007)

- Serracino Inglott P., Inguanez J., *Suggestion for amendment of Article: 17b*, <http://european-convention.eu.int/Docs/Treaty/pdf/417999/17terSerracino-Inglott%20EN.pdf>, (inf. z dnia 03.08.2008 r.)
- Stanowisko rządu Portugalskiego na IGC 2000*, www.ministrangeiros.pt/political/documentos/engcig.html, (inf. z dnia 26.03.2004)
- Summit seals mandate for EU ,Reform Treaty*, EuroActive.com, 23.07.2007, (inf. z dnia. 25.07.2007 r.)
- Teufel E., *Suggestion for amendment of Article: 17b*, <http://european-convention.eu.int/Docs/Treaty/pdf/417999/17terTeufel%20EN.pdf>, (inf. z dnia 03.08.2008 r.)
- Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Węgla i Stali*, www.Enea.lu/mce.cfe, (inf. z dnia 12.01.2006)
- Une Constitution de l'Union pour tous-un success pour la Convention*, CONV 766/03, <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/03/cv00/cv00766.en03.pdf>, (inf. z dnia 12.01.2006)

LITERATURA

1. Monografie i opracowania

- Leksykon politologii*, red. Antoszewski A., Herbut R, Wrocław 2006
- Aron R., *Pokój i wojna między narodami*, Warszawa 1995
- Arquilla J., Ronfeldt D., *Information power, and grand strategy. In Athena's camp-section 1*, [w:] *In Athena's Camp. Preparing for Conflict in the Information Age*, red. Arquilla J., Ronfeldt D., Santa Monica 1997
- Axelrod R., *Conflict of Interest. A Theory of Divergent Goals With Applications to Politics*, Chicago 1970
- Ball M., Killough H., *International Relations*, London 1956
- Baldwin R., *Nice try: should the treaty of Nice be ratified?*, *Monitoring European Integration 11*, London 2001
- Baldwin R., Berglof E., Giavazzi F., Widgren M., *Nice Try: Should the Treaty of Nice be ratified?*, London.2001
- Barcik J., Wentkowska A., *Prawo Unii Europejskiej z uwzględnieniem Traktatu z Lizbony*, Warszawa 2008
- Barcz J., *Traktat z Nicei, Zagadnienia prawne i instytucjonalne*, Warszawa 2003
- Barcz J., *Poznaj Traktat konstytucyjny*, Warszawa 2005
- Barcz J., *Poznaj Traktat z Lizbony*, Warszawa 2008
- Barcz J., *Prezydencja w Radzie Unii Europejskiej. Podstawy prawne i ramy instytucjonalne wraz z podstawowymi dokumentami*, Warszawa 2010
- Barcz J., *Przewodnik po Traktacie konstytucyjnym*, Warszawa 2005
- Barcz J., *Przewodnik po Traktacie z Lizbony, Traktaty stanowiące Unię Europejską: stan obecny oraz teksty skonsolidowane w brzmieniu Traktatu z Lizbony*, Warszawa 2008

- Barcz J., *Przyszły Traktat konstytucyjny: granice kompromisu w dziedzinie podejmowania decyzji większością kwalifikowaną*, Warszawa 2004
- Barcz J., *Unia Europejska na rozstajach: Traktat z Lizbony: dynamika i główne kierunki reformy ustrojowej*, Warszawa 2010
- Barcz J., *Zasadnicze reformy strukturalne ustroju Unii Europejskiej* [w:] *Traktat z Lizbony główne reformy ustrojowe Unii Europejskiej*, Warszawa 2008
- Barcz J., Górka M., Wyrozumska A., *Instytucje i prawo Unii Europejskiej*, Warszawa 2009
- Brams S.J., *Game Theory and Politics*, New York 1975
- Beach D., *Negotiating the Amsterdam Treaty*, [w:] *The Amsterdam Treaty, National Preferences Formation, Interstate Bargaining and Outcome*, red. F. Laursen, Odense 2002
- Beach D., *The Dynamics of European Integration. Why and when EU Institutions Matter*, Houndmills, Basingstoke, Hampshire 2005
- Biernat S., *Tworzenie prawa Unii Europejskiej* [w:] *Prawo Unii Europejskiej. Zagadnienia systemowe*, red. Barcz J., Warszawa 2006
- Bierzanek R., *Współczesne stosunki międzynarodowe*, Warszawa 1980
- Blainey G., *The Causes of War*, London 1973
- Blumer S., Wessels W., *The European Council. Decision-Making in European Politics*, Basingstoke, Hampshire, Houndmills, London 1987
- Bodnar A., *Decyzje polityczne. Elementy teorii*, Warszawa 1985
- Bryła J., *Negocjacje międzynarodowe*, Poznań 1999
- Chmaj M., Żmigrodzki M., *Wprowadzenie do teorii polityki*, Lublin 2001
- Cichoński M., *Porwanie Europy*, Kraków-Warszawa 2004
- Cini M., *Unia Europejska. Organizacja i funkcjonowanie*, Warszawa 2007
- Clausewitz C. von, *O wojnie*, Warszawa 1958
- Cline R.S., *The Power of Nations in the 1990s: A Strategic Assessment*, Lanham 1994
- Chodubski A., *Wstęp do badań politologicznych*, Gdańsk 2004
- Chruściak R., *Ratyfikacja Traktatu z Lizbony: spory polityczne i prawne*, Warszawa 2010
- Coleman J.S., *Control of Collectivities and the Power of a Collectivity to Act*, New York 1971
- Czajowski A., *Władza polityczna. Analiza pojęcia*, [w:] *Studia z teorii polityki*, red. Jabłoński A.W., Sobkowiak L., Tom I, Wrocław 1999
- Den Boer M., *Europe and The Art of International Police Co-operation* [w:] red. O'Keefe D., Twomey P., *Legal Issues of the Maastricht Treaty*, Chichester 1994
- Deegan J., Packel E.W., *To the (minimal winning) Victors Go the (equally divided) Spoils: A New Power Index For Simple N-Person Games* [w:] *Political and Related Models*, red. Brams S.J., Lucas F., Straffin P.D., New York 1982
- Dougherty J.E., Pfaltzgraff R.L., *Contending Theories of International Relations. A Comprehensive Survey*, New York 1990
- Dybczyński A., *Środowisko międzynarodowe a zachowania państw*, Wrocław 2006
- Edwards G., *National Sovereignty vs. Integration? The Council of Ministers* [w:] *European Union. Power and Policy making*, red. J. Richardson, London 1996

- Egeberg M., *An Organisational Approach to European Integration: Outline of a Complementary Perspective*, Oslo 2001
- Ehrlich S., *Władza i interesy: studium struktury politycznej kapitalizmu*, Warszawa 1967
- European Union Enlargement. A Comparative History*, red. Kaiser W., Elvert J., New York, London 2004
- Felsenthal D., Machover M., *The Measurement of Voting Power: Theory and Practise, Problems and Paradoxes*, Cheltenham 1998
- Felsenthal D., Machover M., *Enlargement of the EU and Weighted Voting in its Council of Ministers, Voting Power and Procedures Programme*, Londyn 2000
- Felsenthal D., Machover M., *Analysis of QM Rule Adopted by the EU Inter-Governmental Conference Brussels, 18 June 2004*, Report produced by Voting Power and Procedures (VPP), London 2004
- Gaisbauer H.P., *From Latecomer to Key-Player-and back? Poland's Role in the European Constitutional Politics* [w:] *European Union at The Crossroads: The Need for Constitutional and Economic Changes*, red. Maliszewska-Nienartowicz J., Toruń 2007
- Garret G., Tsebelis G., *Why Power Indices Cannot Explain Decision- Making in the European Union*, [w:] *Constitutional Law and Economics of the European Union*, red. Schmidtchen D., Cooter R., Cheltenham 1997
- Gieorgica J.P., *Procesy koordynacji interesów w socjalistycznym systemie politycznym*. [w:] *Teoria polityki i stosunków międzynarodowych*, red. Pałyga E., Szczepański W.J., Warszawa 1979
- Gray M., *The European Commission, Seeking the Highest Possible Realistic Line*, [w:] *The Amsterdam Treaty, National Preferences Formation, Interstate Bargaining and Outcome*, red. Laursen F., Odense 2002
- de Grazia A., Stevenson T.H., *World Polititics. A Study in International Politics*, New York 1962
- Habeeb W.M., *Power and Tactics in International Negotiations. How Weak Nations Bargain with Strong Nations*, London, Baltimore 1988
- Hagemann S., *Voting, Statements and Coalition-Building in the Council from 1999 to 2006*, [w:] *Unveiling the Council of the European Union: Games Governments Play in Brussels*, red. Naurin D., Wallace H., Houndmills, Basingstoke, Hampshire 2008
- Hartmann F., *The Relations of Nations*, New York 1967
- Haushofer K., *Weltpolitik von heute*, Berlin 1934
- Hayes- Renshaw F., *The Council of Ministers*, [w:] *The Institutions of the European Union*, red. Peterson J., Shackleton M., Oxford, New York 2002
- Hayes-Renshaw F., Wallace H., *The Council of Ministers*, Basingstoke 2006
- Herbut R., *Interes polityczny jako kategoria politologiczna* [w:] *Studia z teorii polityki*, red. Jabłoński A.W., Sobkowiak L., Wrocław 1998, t. I
- Herbut R., *Interes polityczny- proces instytucjonalizacji polityki grup interesu oraz jej modele*. [w:] *Wprowadzenie do nauki o państwie i polityce*, red. Szmulik B., Żmigrodzki M., Lublin 2006

- Hitch Ch. J., McKean R.N., *Ekonomika obrony w erze jądrowej*, Warszawa 1965
- Hobbes T., *Lewiatan*, Warszawa 1954
- Holsti K., *National Role Conceptions in the Study of foreign Policy*, [w:] *Role Theory and Foreign Policy Analysis*, red. Walker S., Durham 1987
- Hosli M.O., van Deemen A., Widgrén M., *Institutional Challenges in the European Union*, London, New York 2002
- Jesień L., *Wybór czy inercja. Traktat Amsterdamski w świetle teorii integracji europejskiej*, Nowy Sącz 2000
- Karbowska K., *Rada Unii Europejskiej [w:] System Instytucjonalny Unii Europejskiej*, red. Wojtaszczyk K., Warszawa 2005
- Kennedy P., *Mocarstwa świata – narodziny, rozkwit, upadek*, Warszawa 1994
- Keohane R.O., Nye J. S., *Power and Interdependence*, Boston 1977
- Kerremans B., *The Political and Institutional Consequences of Widening: Capacity and Control in an Enlarged Council* [w:] *The state of the EU- deepening and widening*, red. Maresceau M., Laurent P.H., Londyn 1998
- Kiljunen K., *The European Constitution in the Making*, Bruksela 2004
- Kleinowski M., *Siła polskiego głosu w Radzie Unii Europejskiej wobec zapisów Traktatu zmieniającego Traktat o Unii Europejskiej i Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską [w:] 50 lat Unii Europejskiej: wartości i perspektywy*, red. Jagiełło M., Musiałkiewicz R., Toruń 2007
- Kleinowski M., *Wpływ traktatu lizbońskiego na pozycję państw członkowskich [w:] Polityczne dylematy Europy*, red. Gizicki W., Toruń 2009
- Kleinowski M., *Wpływ zakresu podejmowania decyzji kwalifikowaną liczbą głosów na siłę państw w Unii Europejskiej [w:] Organizacja i funkcjonowanie Unii Europejskiej*, red. Maliszewska-Nienartowicz J., Toruń 2009
- Knorr K., *International Economic Issues and National Security*, Kansas 1977
- Knorr K., *Military Power and Potential*, Mass 1970
- Knorr K., *The Power of Nations. The political Economy of International Relations*, New York 1975
- Knorr K., *The War Potential of Nations*, Princeton 1956
- Kondrakiewicz D., *Systemy równowagi sił w stosunkach międzynarodowych*, Lublin 1999
- Kukułka J., *Międzynarodowe stosunki polityczne*, Warszawa 1984
- Kukułka J., Zięba R., *Ewolucja międzynarodowej roli Polski Odrodzonej [w:] Stosunki międzynarodowe. Problemy badań i teorii*, red. Bodnar A., Szczepański W., Warszawa 1983
- Kuźniar R., *Polityka i siła*, Warszawa 2005
- Landau P., *Spór o jedność polityczną Europy Zachodniej*, Warszawa 1976
- Lane J.E., Mæland R., *Enlargement and the Council of Ministers* [w:] *Widening the European Union. The Politics of Institutional Change and Reform*, red. B. Steunenberg, Londyn 2002
- Leech D., Machover M., *Qualified Majority Voting: The Effect of the Quota* [w:] *European Governance*, red. Holler M.J., Kliemt H., Schmidtchen D., Streit M.E., Tübingen 2003

- Leksykon wiedzy wojskowej*, red. Laprus M., Warszawa 1979
- Lewis J., *Rada Unii Europejskiej* [w:] *Unia Europejska. Organizacja i funkcjonowanie*, red. M. Cini, Warszawa 2007
- Ludlow P., *The Laeken Council*, Brussels 2002
- Łastawski K., *Od idei do integracji Europejskiej*, Warszawa 2003
- Łastawski K., *Polska racja stanu po wstąpieniu do Unii Europejskiej*, Warszawa 2009
- Łoś R., *Teoria stosunków międzynarodowych. Wybrane zagadnienia*, Łódź 2001
- Łoś-Nowak T., *Państwo jako uczestnik stosunków międzynarodowych*, [w:] *Studia z Teorii Polityki*, red. Jabłoński A.W., Sobkowiak L., Tom II, Wrocław 1998
- Maastricht and Beyond. Building the European Unions*, red. Duff A., Pinder J., Pryce R., London, New York 2002
- Machiavelli N., *Książę*, Wrocław 1969
- Mackinder H.J., *The Geographical Pivot of History*, London 1904
- Mahan A.T., *The Influence of Sea Power Upon History, 1660–1783*, Boston 1890
- Mała Encyklopedia Wojskowa*, red. Urbanowicz J., Warszawa 1970
- Mattila M., *Voting and Coalitions in the Council after the Enlargement*, [w:] *Unveiling the Council of the European Union: Games Governments Play in Brussels*, red. Naurin D., Wallace H., Houndmills, Basingstoke, Hampshire 2008
- Michałowska-Gorywoda K., *Podjęmowanie decyzji w EWG: teoria i praktyka*, Warszawa 1974
- Michałowska-Gorywoda K., *Podjęmowanie decyzji w Unii Europejskiej*, Warszawa 2002
- Mik C., *Europejskie Prawo Wspólnotowe. Zagadnienia teorii i praktyki*, Warszawa 2000
- Milczarek D., *Pozycja i rola Unii Europejskiej w stosunkach międzynarodowych. Wybrane aspekty teoretyczne*, Warszawa 2003
- Moczulski L., *Geopolityka-potęga w czasie i przestrzeni*, Warszawa 1999
- Monar J., W. Wessels, *The Treaty of Amsterdam: challenges and opportunities for the European Union*, Londyn 2001
- Monnet J., *Mémoires*, Fayard 1976
- Morgenthau H.J., *Politics Among Nations*, New York 1965,
- Morgenthau H.J., Thompson K.W., *Politics Among Nations: The Struggle for Power and Pace*, New York 1985
- Morriss P., *Power: A Philosophical Analysis*, Manchester 1987
- Nash J., *The Bargaining Problem*, „Econometrica”, 1950, nr 18
- Negotiating European Union*, red. Meerts P.W., Cede F., Houndmills, Basingstoke, Hampshire 2004
- Nęcki Z., *Negocjacje w biznesie*, Kraków 1991
- Norman P., *The Accidental Constitution: The Story of the European Convention*, Bruksela 2003
- Nugent N., *The Government and Politics of the European Union*, Houndmills, Basingstoke, Hampshire 2006
- Organski A.F.K., *World Politics*, New York 1967

- O'Neill M., *The Struggle for the European Constitution. A Past and Future History*, New York 2008
- Pałeczki K., *Wprowadzenie do normatywnej teorii władzy politycznej*, [w:] *Wprowadzenie do nauki o państwie i polityce*, red. Szmulik B. i Żmigrodzki M., Lublin 2002
- Papp D.S., *Contemporary International Relations: Framework for Understanding*, New York 1984
- Parzymies S., *Stosunki Międzynarodowe w Europie 1945–1999*, Warszawa 1999
- Penrose L.S., *On the Objective Study of Crowd Behaviour*, Londyn 1952
- Peterson J., Bomberg E., *Decision-Making in the European Union*, London 1999
- Pierson P., *Politics in Time: History, Institutions and Social Analysis*, Princeton, New York, 2004
- Pietraś J.Z., *Decydowanie polityczne*, Warszawa-Kraków 1998
- Pietraś J.Z., *Decyzje i niedecyzje polityczne* [w:] *Prawo i Polityka*, red. Ryszka F., Sokolewicz W., Opalek K., Warszawa 1988
- Pietraś J.Z., *Międzynarodowa rola Chin*, Lublin 1990
- Pietraś J.Z., *Pojęcie i klasyfikacja ról międzynarodowych*, Lublin 1989
- Pietraś J.Z., *Prawo wspólnotowe i integracja europejska*, Lublin 2005
- Pietraś J.Z., *Teoretyczne problemy wyznaczników międzynarodowej roli państw*, Lublin 1986
- Pietraś J.Z., *Teoria decyzji politycznych*, Lublin 1990
- Podraza A., *Unia Europejska w procesie reform traktatowych*, Lublin 2007
- Political and related models*, red. Brams S.J., Lucas F., Straffin P.D., New York 1982
- Popowicz K., *Dynamika integracji europejskiej*, Warszawa 2004
- Positions of 10 Central and Eastern European Countries on EU Institutional Reform*, red. Frank Ch., Pyszna Nigge D., Brussels 2003
- Prawo Unii Europejskiej. Zagadnienia systemowe*, red. Barcz J., Warszawa 2007
- Preparing for 1996 and Larger European Union: Principles and Priorities*, CEPS Special Report nr 6, red. P. Ludlow, Brussels 1995
- Proces decyzyjny Unii Europejskiej. Przewodnik dla urzędnika administracji publicznej*, red. Ambroziak A., Mieleckiej M., Ostrzyniewskiej K., Woickiej I., Warszawa 2005
- Pstrokoński S., *Podstawy bezpieczeństwa Polski*, Jerozolima 1944
- Ratzel F., *Politische Geographie*, Munchen 1897
- Ratzel F., *Der Lebensraum*, Fubingen 1907
- Reforma instytucjonalno-prawna Unii Europejskiej. Stanowiska państw członkowskich*, red. Wojtaszczyk K.A., Kamiński J., Zwierzchaczewska M., Warszawa 2003
- Ricardo D., *On the Principles of Political Economy and Taxation*, London 1817
- Raiffa H., *The Art and Science of Negotiation*, Cambridge 1982
- Rummel R.J., *International Pattern and Nation Profile Delineation* [w:] *Computers and the Policy-Making Community. Applications to International Relations*, red. D.B. Bobrow, J.L. Schwartz, Englewood Cliffs- New Jersey 1990
- Scharpf F., *Games Real Actors Play*, Colo 1997
- Schelling T.C., *The Strategy of Conflict*, Cambridge 1960

- Sherrington P., *The Council of Ministers. Political Authority in the European Union*, London, New York 2000
- Singer M.S., *Weak states in a World of Powers*, New York 1972
- Słownik psychologiczny, red. Szewczuk W., Warszawa 1985
- Smith A., *Badania nad naturą i przyczynami bogactwa narodów*, Warszawa 1954
- Snyder G.H., Diesing P., *Conflict among nations*, New Jersey 1978
- Spaak P.-H., *Combats inachevés. De l'espoir aux déceptions*, Paryż 1969
- Spykman N., *America's Strategy in World Politics*, New York 1942
- Stankiewicz W., *Socjalistyczna myśl wojenno-ekonomiczna*, Warszawa 1972
- Stankiewicz W., *Potencjał wojenno ekonomiczny*, [w:] *Wybrane zagadnienia ekonomiki wojennej*, cz. I, Warszawa 1961
- Steimetz R., *Soziologie des Kriges*, Leipzig 1929
- Stefanowicz J., *Motywacje rzeczywiste, a motywacje deklarowane decyzji w polityce zagranicznej*, [w:] *Stosunki międzynarodowe- problemy badań i teorii*, red. Bodnar A., Szczepański W.J., Warszawa 1983
- Stoessinger John G., *The Might of Nations*, New York 1965
- Straffin P.D., *Teoria gier*, Warszawa 2004
- Studia z Teorii Polityki*, red. Jabłoński A.W., Sobkowiak L., Wrocław 1998, Tom I-III
- Sulek M., *Metody i techniki badania stosunków międzynarodowych*, Warszawa 2004
- Sulek M., *Podstawy potęgonomii i potęgometrii*, Kielce 2001
- Sulek M., *Badania i pomiar potęgi państwa – próba odpowiedzi na informacyjne potrzeby decydentów* [w:] *Stosunki międzynarodowe w XXI wieku. Księga jubileuszowa z okazji XXX-lecia Instytutu Stosunków Międzynarodowych UW*, red. Haliżak E., Kuźniara R., Michałowska G., Parzymies S., Symonides J., Zięba R., Warszawa 2006
- System instytucjonalny Unii Europejskiej*, red. Wojtaszczyk K.A., Warszawa 2005
- Szczepański J., *Zagadnienia socjologii współczesnej*, Warszawa 1965
- The European Union after the Treaty of Amsterdam*, red. Monar J., Wessels W., London; New York 2001
- The European Union Decides*, red. Thomson R., Stokman F.N., Achen Ch. H., König T., Cambridge 2006
- The state of the EU- deepening and widening*, red. Maresceau M., Laurent P.H., Londyn 1998
- Traktat z Lizbony główne reformy ustrojowe Unii Europejskiej*, red. Barcz J., Warszawa 2008
- Traktat reformujący Unię Europejską Mandat Konferencji Międzyrządowej – analiza prawno-polityczna. Wnioski dla Polski*, red. Barcz J., Warszawa 2007
- Traktat z Nicei, wnioski dla Polski*, red. Barcz J., Kuźniar R., Machińska H., Popławski M., Warszawa 2001
- Trzaskowski R., *Dynamika reformy podejmowania decyzji w Unii Europejskiej*, Warszawa 2005
- Tsebelis G., *Veto Players and Law Production in Parliamentary Democracies* [w:] *Parliaments and Majority Rule in Western Europe*, red. H. Doering, New York 1995

- Tsebelis G., *Veto Players: How Political Institutions Work*, Princeton, New York 2002
- Tullock G., *The Vote Motive*, Lancing 1976
- Unia Europejska w dobie reformy*, red. Mik C., Toruń 2004
- Unveiling the Council of the European Union: Games Governments Play in Brussels*, red. Naurin D., Wallace H., Houndmills, Basingstoke, Hampshire 2008
- Ustrój Unii Europejskiej*, red. Barcz J., t. I i II, Warszawa 2010
- Wallace H., Wallace W., *Flying together in a larger and more diverse European Union*, Working Documents, W87, Haga 1995
- Wallace H., Wallace W., Webb C., *Policy-making in the European Community*, Chichester 1977
- Waltz K.N., *The Theory of International Politics*, Berkeley 1979
- Werts J., *The European Council*, Amsterdam 1992
- Westlake M., *The Council of the European Union*, London 1995
- Weatherill S., *Flexibility or Fragmentation: Trends in European Integration* [w:] *The State of the European Union. Structure, enlargement and economic union*, red. Usher J.A., Harlow 2000
- Węc J., *Spór o kształt instytucjonalny Wspólnot Europejskich i Unii Europejskiej 1950–2005. Między ideą ponadnarodowości, a współpracą międzyrządową. Analiza politologiczna*, Kraków 2006
- Wiaderny-Bidzińska K., *Polityczna integracja Europy Zachodniej*, Toruń-Warszawa 1999
- Widgren M., *Enlargements and the Principles of Designing EU Decision-Making Procedures* [w:] *A Constitution for the European Union*, red. Blankart Ch. B., Mueller D.C., Cambridge, London 2004
- Wierzchowska A., *System Instytucjonalny Unii Europejskiej*, Warszawa 2008
- Witkowska M., *Procesy decyzyjne w Unii Europejskiej*, Warszawa 2004
- Wprowadzenie do nauki o państwie i polityce*, red. Szmulik B., Żmigrodzki M., Lublin 2002
- Wstęp do teorii polityki zagranicznej państwa*, red. Zięba R., Toruń 2004
- Zakrzewski T., *Organizowanie siły zbrojnej w państwie*, Warszawa 1938
- Zartman W.I., *Two's a Company and More's a Crowd*, [w:] *International Multilateral Negotiation*, red. Zartman W.I., San Francisco 1994
- Zartman W.I., Rubin J.Z., *The Study of Power and the Practice of Negotiations*, [w:] *Power and Negotiation*, red. Zartman W.I., Rubin J.Z.
- Zielonka J., *Europa jako imperium. Nowe spojrzenie na Unię Europejską*, Warszawa 2007
- de Zwann J.W., *The Permanent Representatives Committee. Its Role in European Union Decision Making*, Hague 1995
- 2. Rozprawy i artykuły.**
- Albert M., *The voting power approach: Measurement without theory*, „European Union Politics” 2003, vol. 4, nr 3
- Albert M., *The Voting Power Approach: Unresolved Ambiguities*, „European Union Politics” vol. 5, nr 1

- Aleskerov F., Avci G., Iakouba V., Türem Z.U., *European Union Enlargement: Power Distribution Implications of the New Institutional Arrangements*, „European Journal of Political Research” 2002, nr 41
- Barry B., *Is It Better to be Powerful or Lucky*, part 1, „Political Studies”, 1980, vol. 28, nr 2
- Barry B., *Is It Better to be Powerful or Lucky*, part 2, „Political Studies”, 1980, vol. 28, nr 3
- Bachmann K., *Konwent Europejski. O czym dyskutuje Konwent UE, a o czym powinien i co należy zrobić, aby go do tego zmusić?*, Centrum Stosunków Międzynarodowych, „Raporty i Analizy” 2003, nr 1/03
- Bachrach P., Baratz M., *Decisions and nondecisions: an analytical framework*, „American Political Science Review” 1962, vol. 57, nr 3
- Baldwin D.A., *Power and Social Exchanges*, „American Political Science Review” 1978
- Baldwin R., Widgren M., *Decision Making and the Constitutional Treaty: Will the IGC discard Giscard?* „CEPS Policy Brief” 2003, nr 37
- Baldwin R., Widgren M., *A Study of the Constitutional Treaty’s Voting Reform Dilemma*, „CEPS Policy Briefs” 2003, nr 44
- Baldwin R., Widgren M., *The Draft Constitutional Treaty’s Voting Reform Dilemma*, „CEPS Policy Brief” 2003, nr 44
- Baldwin R., Widgren M., *Winners and Losers Under Various Dual-Majority Voting Rules for The Eu’s Council of Ministers*, „CEPS Policy Brief” 2004, nr 50
- Baldwin R., Widgrén M., *Council Voting in the Constitutional Treaty Devil in the Details*, „CEPS Policy Brief” 2004, nr 53
- Banzhaf J.F., *Weighted Voting Does Not Work: A Mathematical Analysis*, „Rutgers Law Review” 1965, nr 19
- Barcz J., *Zasadnicze zmiany instytucjonalne*, „Sprawy Międzynarodowe” 2007, nr 4
- Bernatowicz G., *Reforma Instytucji Unii Europejskiej*, „Sprawy Międzynarodowe” 1997, nr 3
- Best E., *The Treaty of Nice: Not Beautiful but It’ll Do*, „Eipascope” 2001, nr 1
- Best E., *What is really at stake in the debate over votes?* „EIPAScope”, 2004, nr 1
- Bostock D., *Coreper Revisited*, „Journal of Common Market Studies” 2002, vol. 40, nr 2
- Bradley K., *Institutional Design in the Treaty of Nice*, „Common Market Law Review” 2001, vol. 38, nr 5
- Coleman J.S., *Foundations for a Theory of Collective Decisions*, „American Journal of Sociology” 1966, nr 71
- Colomer J.M., *On the Geometry of Unanimity Rule*, „Journal of Theoretical Politics” 1999; vol. 11, nr 4
- Colomer J.M., Martínez F., *The Paradox of Coalition Trading*, „Journal of Theoretical Politics” 1995, vol. 7, nr 1
- Deegan J., Packel E.W., *A New Index of Power for Simple N-Person Games*, „International Journal of Game Theory” 1979, vol. 7, nr 2
- Deegan J., Packel E.W., *An Axiomatic Family Of Power Indices for Simple N- Person Games*, „Public Choice” 1980, vol. 35, nr 2
- Dubey P., Shapley L.S., *Mathematical Properties of the Banzhaf Power Index*, „Mathematics of Operations Research” 1979, nr 4

- Emerson R., *Power-Dependence Relations*, „American Sociological Review” 1962, nr 27
- Feix M.R., Lepelley D., Merlin V., Rouet J.L., *On the voting power of an alliance and the subsequent power of its members*, „Social Choice and Welfare”, 2007, nr 28
- Felsenthal D.S., Machover M., *Postulates and Paradoxes of Relative Voting Power – A Critical Reappraisal*, „Theory and Decision” 1995, nr 38
- Felsenthal D., Machover M., *Myths and Meanings of Voting Power*, „Journal of Theoretical Politics”, 2001, vol. 13, nr 1
- Felsenthal D.S., Machover M., *The Treaty of Nice and Qualified Majority Voting*, „Social Choice and Welfare” 2001, vol. 18, nr 3
- Felsenthal D.S., Machover M., *Analysis of QM Rules in the Draft Constitution for Europe Proposed by the European Convention*, 2003, „Social Choice and Welfare” 2004, vol. 23, nr 1
- Fossum J.E., Menéndez A.J., *The Constitution’s Gift? A deliberative democratic analysis of constitution-making in the European Union*, „Arena Working Papers” 2005, nr 13
- Garret G., Tsebelis G., *Even More Reasons to Resist the Temptation to Apply Power Indices to the EU*, „Journal of Theoretical Politics” 2001, nr 13
- Garret G., Tsebelis G., *More Reasons to Resist the Temptation to Apply Power Indices to the EU*, „Journal of Theoretical Politics” 1999, vol. 11, nr 3
- Garret G., Tsebelis G., *Why Resist the Temptation to Apply Power Indices to the EU*, „Journal of Theoretical Politics” 1999, vol. 11, nr 3
- Golub J., *In the Shadow of the Vote? Decision Making in the European Community*, „International Organization” 1999, vol. 53, nr 4
- Golub J., *Survival Analysis and European Union Decision-Making*, „European Union Politics” 2007, vol. 8, nr 2
- Gray M., Stubb A., *The Treaty of Nice – Negotiating a Poisoned Chalice?*, „Journal of Common Market Studies” 2001, vol. 39, Annual Review
- Hayes-Renshaw F., van Aken W., Wallace H., *When and Why the EU Council of Ministers Votes Explicitly*, „Journal of Common Market Studies” vol. 44, nr 1
- Hayes-Renshaw F., van Aken W., Wallace H., *Kiedy i dlaczego Rada Ministrów Unii głosuje formalnie?*, „Nowa Europa Przegląd Natoliński” 2008, nr 6
- Harazim A., *Traktat z Lizbony- negocjacje i przygotowanie ostatecznego tekstu*, „Wspólnoty Europejskie” 2008, nr 1
- Häge F.M., *Who Decides in the Council of the European Union?*, „Journal of Common Market Studies” 2008, vol. 46, nr 3
- Herma C., *Konferencja Międzyrządowa w sprawie Traktatu z Lizbony*, „Biuletyn Analiz UKIE” 2008, nr 20
- Holler M.J., *Forming Coalitions and Measuring Voting Power*, „Political Studies” 1982, vol. 30, nr 2
- Holler M.J., Packel E.W., *Power, Luck, and the Right Index*, „Zeitschrift für Nationalökonomie” 1983, nr 43
- Hosli M.O., *The Balance Between Small and Large: Effects of Double-Majority System on Voting Power in the European Union*, „International Studies Quarterly”, 1995, nr 39

- Hosli M.O., *Coallitions and Power: Effects of Qualified Majority Voting in the Council of the European Union*, „Journal of Common Market Studies” 1996, vol. 34, nr 2
- Hosli M.O., *Preferences and Power in the European Union*, „Homo Oeconomicus” 2002, nr 19
- Hosli M.O., *The Flexibility of Constitutional Design. Enlargement and the Council of the European Union*, „Reihe Politikwissenschaft” Political Science Series, 2004, nr 97
- Jasiński M., *Czy większy zawsze jest silniejszy, czyli jak zmierzyć siłę uczestników zgromadzeń decyzyjnych*, „Studia Socjologiczne” 2000, nr 1
- Jasiński M., *Czy większy zawsze jest silniejszy, czyli jak zmierzyć siłę uczestników zgromadzeń decyzyjnych*, „Studia Socjologiczne” 2000, nr 2
- Johnston R.J., *National Sovereignty and National Power in European Institutions*, „Environment and Planning” 1977, vol. 9, nr 5
- Johnston R.J., *On the Measurement of Power: Some Reactions To Laver*, „Environment and Planning” 1978, vol.10, nr 8
- Johnston R.J., *The Conflict over Qualified Majority Voting in the European Union Council of Ministers: An Analysis of the UK Negotiating Stance Using Power Indices*, „British Journal of Political Science” 1995, vol. 25, nr 2
- Kleinowski M., *Wpływ sposobu podejmowania decyzji przez państwa na ich pozycję w Radzie Unii Europejskiej*, „Mediator” 2006, nr 1
- Kohler-Koch B., *Catching Up With Change: The Transformation of Gouvernance in the European Union*, „Journal of European Public Policy” 1996, vol. 3, nr 3
- König T., Finke D., *Reforming the equilibrium? Veto players and policy change in the European constitution-building process*, „International Organization” 2007, vol. 2, nr 2
- Kranz J., *Bruksela – tezy po fiasku*, „Polska w Europie” 2004, nr 1
- Kranz J., *Między Niceą a Brukselą, albo życie po śmierci*, Centrum Stosunków Międzynarodowych, „Raporty i Analizy” 2004, nr 2/04
- Kranz J., *Podejmowanie decyzji większością kwalifikowaną*, „Sprawy Międzynarodowe” 2007, nr 4
- Kranz J., *Spór o głosowanie w Radzie a projekt Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy*, „Studia z dziedziny prawa Unii Europejskiej” 2005, nr 5
- Král D., Brinar I., Almer J., *The Position of Small Countries Towards Institutional Reform: From Tyranny of the Small to Directoire of the Big?*, „EPIN Working Paper” 2003, nr 6
- Kubin T., *Głosowanie większością kwalifikowaną w Radzie Unii Europejskiej w Traktacie Lizbońskim*, „Polski Przegląd Dyplomatyczny” 2008, nr 4
- Lane J.E., Maeland R., *Voting Power Under the EU Constitution*, „Journal of Theoretical Politics” 1995, vol.7, nr 2
- Lane J.-E., Maeland R., *A Note on Nice*, „Journal of Theoretical Politics” 2002, vol. 14, nr 1
- Leech D., *Designing the Voting System for The Council of the European Union*, „Public Choice” 2002, vol.113, nr 3–4
- Leech D., *The use of Coleman’s power indices to inform the choice of voting rule with*

- reference to the IMF governing body and the EU Council of Ministers*, „Warwick Economic Research Paper” 2002, nr 645
- Łustacz L., *O definiowaniu władzy*, „Państwo i Prawo” 1984, nr 3
- Miller V., *The extension of qualified majority voting from the Treaty of Rome to the European Constitution*, „House of Commons Research Paper” 2004, nr 54
- Miller V., Taylor C., *The Treaty of Lisbon: Amendments to the Treaty on European Union*, „House of Commons Research Paper” 2008, nr 09
- Moberg A., *The Nice Treaty and Voting Rules in the Council*, „Journal of Common Market Studies” 2002, vol. 40, nr 2
- Moberg A., *Is the Double Majority Really Double? The Second Round in the debate of the voting Rules in the EU Constitutional Treaty*, Real Institution Elcano, „Working Paper” 30.05.2007
- Moravcsik A., *A New Statecraft?, Supranational Enterprise and International Cooperation*, „International Organisation” 1999, vol. 53, nr 2
- Moravcsik A., *Negotiating the Single European Act: National Interests and Conventional Statecraft in the European Community*, „International Organization” 1991, vol. 45, nr 1
- Nye J.S., *The Changing Nature of World Power*, „Political Science Quarterly” 1990, vol. 105, nr 2
- Parzymies S., *Konferencja Międzyrządowa 1996 państw Unii Europejskiej*, „Sprawy Międzynarodowe” 1995, nr 4
- Parzymies S., *Traktat Amsterdamski o Unii Europejskiej*, „Sprawy Międzynarodowe” 1997, nr 3
- Parzymies S., *Reformy instytucjonalne Unii Europejskiej w Traktacie z Nicei*, „Sprawy Międzynarodowe” 2000, nr 4
- Parzymies S., *Reforma instytucji Unii Europejskiej*, „Przegląd Europejski” 2000, nr 1
- Parzymies S., *Unia Europejska: Reformy Instytucjonalne, Irlandzkie weto i debata na temat przyszłości Unii*, „Stosunki Międzynarodowe” 2001, nr 3–4
- Parzymies S., *Konwent w sprawie przyszłości Europy*, „Stosunki Międzynarodowe” 2002, nr 3–4
- Parzymies S., *Polska wobec projektu Traktatu Konstytucyjnego Unii Europejskiej*, „Sprawy Międzynarodowe” 2003, nr 2
- Penrose L.S., *The elementary statistics of majority voting*, „Journal of the Royal Statistical Society” 1946, nr 109
- Peters G.B., *Escaping the Joint-Decision Trap: Repetition and Sectoral Politics in the European Union*, „West European Politics” vol. 20, nr 2
- Peters T., *Decision-Making after the EU Intergovernmental Conference*, „European Law Journal” 1996, vol. 2, nr 3
- Plechanovová B., *The Treaty of Nice and the Distribution of Votes in the Council – Voting Power Consequences for the EU after the Oncoming Enlargement*, „European Integration online Papers” 2003, vol. 7, nr 6
- Raunio T., Wiberg M., *Winners and Losers in Council: Voting Power Consequences of EU Enlargements*, „Journal of Common Market Studies” 1999, vol. 36, nr 4

- Scharpf F., *The joint decision trap: lessons from German Federalism and European Integration*, „Public Administration” 1988, vol. 6, nr 3
- Scharpf F., *No Exit from the Joint Decision Trap? Can German Federalism Reform Itself?*, „MPIfG Working Paper” 2005, nr 05/08
- Shapley L.S., *A Value for N-Person Games*, „Annals of Mathematics Study” 1953, vol. 2, nr 28
- Shapley L.S., Shubik M., *A Method of Evaluating the Distribution of Power in a Committee System*, „American Political Science Review” 1954, nr 48
- Sidjanski D., *Voting procedures in enlarged Community*, „Journal of Common Market Studies” 1962, vol. 1, nr 2
- Słomczyński W., Życzkowski K., *Zasady głosowania w Radzie UE: analiza merytoryczna*, „Międzynarodowy Przegląd Polityczny” 2004, nr 7
- Słomczyński W., Życzkowski K., *Czy warto (było) umierać za Niceę? Kompromis widziany oczami matematyka i fizyka*, „Prace Komisji Spraw Europejskich” tom 1, Kraków 2005
- Słomczyński W., Życzkowski K., *Penrose voting system and optimal quota*, „Acta Physica Polonica B” 2006, vol. 37, nr 11
- Słomczyński W., Życzkowski K., *Kompromis Jagielloński – system głosowania dla Rady UE*, „Międzynarodowy Przegląd Polityczny” 2007, nr 18
- Smyk K., *Zasady podejmowania decyzji, a pozycja Polski w Radzie Unii Europejskiej*, „Biuletyn Analiz UKIE” 2003, nr 11
- Smyk K., *Zakres głosowania większością kwalifikowaną w Radzie UE w projekcie Traktatu Konstytucyjnego*, „Biuletyn Analiz UKIE” 2003, nr 13
- Sozański T., *Nowa analiza systemów głosowania w Radzie UE*, „Międzynarodowy Przegląd Polityczny” 2007, nr 18
- Sozański T., *Mniejszości blokujące w systemach głosowania w Radzie*, „Międzynarodowy Przegląd Polityczny” 2007, nr 19
- Steunenberg B., Schmidtchen D., Koboldt Ch., *Strategic Power in the European Union: Evaluating the Distribution of Power in Policy Game*, „Journal of Theoretical Politics” 1999, vol. 11, nr 3
- Szawajew A. Ch., *Niekotoryje mietodologiczeskije, woprosy analiza wojennoj moszczi gosudarstwa*, „Voyennaja Mysl” 1979, nr 6
- Szymczyk Ł., *Modyfikacja systemu większościowego w Radzie UE- propozycje zgłaszane w ramach Konferencji Międzyrządowej w sprawie reformy instytucjonalnej*, „Biuletyn analiz UKIE” 2000, nr 4
- Świeboda P., *System instytucjonalny Unii Europejskiej w Traktacie z Lizbony- konsekwencje i wyzwania*, „Biuletyn Analiz UKIE” 2008, nr 20
- The Treaty of Amsterdam: Neither a Bang Nor a Whimper*, artykuł redakcyjny, „Common Market Law Review” 1997, vol. 34, nr 4
- Trzaskowski R., *Dlaczego bronimy Nicei?- głosowanie w Radzie Unii Europejskiej*, „Międzynarodowy Przegląd Polityczny” 2003, nr 4
- Tsebelis G., *Decision Making in Political Systems: Veto Players in Presidentialism, Par-*

- liamentarism, Multicameralism, and Multipartyism*, „British Journal of Political Science” 1995, vol. 25, nr 3
- Tsebelis G., *Veto Players and Institutional Analysis*, „Governance: An International Journal of Policy and Administration” 2000, vol. 13, nr 4
- Tsebelis G., *Veto Players and Law Production in Parliamentary Democracies: An Empirical Analysis*, „American Political Science Review” 1999, vol. 93, nr 3
- Tsebelis G., Yataganas X.A., *Veto Players and Decision-making in the EU After Nice: Policy Stability and Bureaucratic and Judicial Discretion*, „Journal of Common Market Studies” 2002, vol. 40, nr 2
- Weres L., *Racjonalność decydenta w teorii stosunków międzynarodowych- przykład z teorii gier*, „Przegląd Stosunków Międzynarodowych” 1977, nr 2
- Wessels W., *Nice Results: The Millenium IGC in the EU's Evolution*, „Journal of Common Market Studies” 2001, vol. 39, nr 2
- Wibergs M., *New Winners and Old Losers. A Priori Voting Power in the EU25*, Zentrum für Europäische Integrationsforschung, Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität Bonn, „Discussion Paper” 2005, C149
- Widgren M., *Probabilistic Voting Power in the EU Council: The Cases of Trade Policy and Social Regulation*, „Scandinavian Journal of Economics” 1995, nr 97
- Yataganas X.A., *The Treaty of Nice. The Sharing of Power and the Institutional Balance in the European Union – A Continental Perspective*, „Jean Monnet Working Paper” 2001, nr 1
- Znamierowski C., *Zbiorowość, naród i państwo*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1965, nr 1

3. Prasa

- Ciechanowicz A., *Hänsh: Podwójna większość to najlepszy kompromis*, wywiad z Klaussem Hänshem, „Dziennik: Polska, Świat, Europa”, 22.06.2007, nr 141
- Marciński W., *Duch europejskiego kompromisu*, „Unia & Polska”, kwiecień 2004, nr 4 (107)
- Słojewska A., *Mało czasu, dużo do zrobienia*, „Rzeczpospolita”, 11.03.2004
- Słomczyński W., Życzkowski K., *Wyliczony kompromis. Czy warto umierać za Niceę- prawda i mity*, „Rzeczpospolita”, 30.01.2004, nr 25
- Sozański T., *Nicea or muerte, czyli o pożytku z teorii gier dla polityki*, „Dziennik Polski”, 28.03.2004, nr 76
- Szota E., *Okresy przejściowe- zwykła konieczność*, wywiad Edmunda Szota, z Mariannem Brzóska, ówczesnym radcą ministra w Urzędzie Komitetu Integracji Europejskiej, „Rzeczpospolita”, 11.01.2002
- Woś R., *Weto w Brukseli ustawi was w narożniku*, wywiad z Günterem Gloser, „Dziennik: Polska, Świat, Europa”, 19.06.2007, nr 141

4. Zbiory prywatne

Budden P., Monroe B.L., *Decision making in the EC Council of Ministers*, referat zaprezentowany w trakcie European Community Studies Association, Waszyngton 26–29.05.1993

Machover M., *Penrose's Square-root Rule and the EU Council of Ministers: Significance of the Quota*, referat zaprezentowany w trakcie międzynarodowych warsztatów, Centrum Europejskie w Natolinie, Warszawa 12–13.10.2007

Sozański T., *Blocking Minorities and the Distribution of Blocking Power in Voting Systems for the EU Council*, referat zaprezentowany w trakcie międzynarodowych warsztatów „Distribution of Power and Voting Procedures in the European Union”, Centrum Europejskie w Natolinie, Warszawa 12–13.10.2007

5. Internet

At two in the Morning, „The Economist”, 14.12.2000, http://www.economist.com/world/displaystory.cfm?story_id=E1_QVTPTS, (inf. z dnia 20.03.2009)

Baldwin R., Widgren M., *A study of the Constitutional Treaty's voting reform dilemma*, www.esi2.us.es/mbilbao/notebook/Study_of_CT_Voting_Dilemma, (inf. z dnia 12.01.2007)

Bilbao J.M., Fernandez Garcya J.R., Lopez J.J., *Nice rules and voting power in the 15-European Union*, *Notebook*, <http://www.esi2.us.es/mbilbao/notebook/eu15nice.pdf>, (inf. z dnia 26.03.2004)

Bilbao J.M., Fernandez Garcya J.R., Lopez J.J., *Nice rules and voting power in the 27-European Union*, <http://www.esi2.us.es/mbilbao/notebook/eu27nice.pdf>, (inf. z dnia 26.03.2004)

Booth J., *Blair horse-trades with Sarkozy over EU treaty*, Times online, 22.06.2007, <http://www.timesonline.co.uk/tol/news/world/europe/article1972784.ece?token=null&offset=12&page=2>, (inf. z dnia 20.03.2009).

Car recycling back down skids into TV trouble, „European Voice”, 1.07.1999, <http://www.europeanvoice.com/article/imported/car-recycling-backdown-skids-into-tv-trouble/38971.aspx>, (inf. z dnia 10.03.2010)

Felsenthal D., Machover M., *Enlargement of the EU and weighted voting in the Council of Ministers*, <http://lse.ac.uk/votingpower>, (inf. z dnia 26.03.2004)

Felsenthal D., Machover M., *The Treaty of Nice and qualified majority voting*, <http://lse.ac.uk/votingpower>, (inf. z dnia 26.03.2004)

Felsenthal D., Machover M., *Analysis of qm rules in the Draft Constitution for Europe Proposed by the European Convention 2003*, <http://lse.ac.uk/Eucon.pdf>, (inf. z dnia 26.03.2004)

Pajala A., *Maximal Proportionality between Votes and Voting Power: The Case of the Council of the European Union*, 2005, referat zaprezentowany na dorocznym spo-

- tkaniu Public Choice Society, Baltimore 2004, [http://www.lse.ac.uk/collections/VPP/VPPpdf/VPPpdf Wshop4/pajala.pdf](http://www.lse.ac.uk/collections/VPP/VPPpdf/VPPpdf%20shop4/pajala.pdf), (inf. z dnia 12.01.2007)
- Sozański T., *Kompromis, czy kompromitacja. Post scriptum*, www.cyfr-kr.edu.pl/~usozans/, (inf. z dnia 1.01.2006)
- Sozański T., *Theory of Voting Games and the Powerind Program*, [www.cyfr-kr.edu.pl/~usozans /voting.htm](http://www.cyfr-kr.edu.pl/~usozans/voting.htm), (inf. z dnia 16.04.2006)
- Świerczyński M., *Landaburu warns Poland about delays*, EUobserver, 29.04.2003, <http://euobserver.com/?aid=11053>, (inf. z dnia 12.01.2006)
- What is voting power*, http://powerslave.val.utu.fi/Voting_Power/voting_power_basics.html, (inf. z dnia 12.01.2006)